

Liliana IACOBESCU

DIRIJORUL DINU NICULESCU

Maestrul Dinu Niculescu, pe drept numit „Musicus”, deoarece, timp de 27 de ani (1936-1963), a fost sufletul muzicii brașovene, s-a născut la Huși, județul Fălciu, la 9 octombrie 1909, din părinți iubitori de muzică, profesori de muzică vocală. Un fapt demn de menționat este că mama sa, Cecilia Cristescu, a studiat compoziția cu Vincent d’Indy, la „Schola Cantorum” din Paris, iar sora geamănă a Ceciliei a fost cea de-a doua soție a lui Gheorghe Cucu. Între anii 1920 și 1928, îl găsim elev la Liceul Internat „Costache Negruzzi” din Iași. De la vârsta de 12 ani începe să studieze trompeta, vioara și pianul. Timp de 6 ani va cânta în fanfara și orchestra liceului, devenind în ultimul an dirijorul acestor formații și fiind distins, la absolvirea liceului, cu premiul muzical pe școală.

Studiile universitare vor fi astfel structurate: 1929-1932, Facultatea de Litere și Filosofie din Iași („Academia Mihăileană”); 1929-1933, Academia de Muzică și Artă Dramatică din Iași, unde va avea ca profesori, printre alții, pe Antonin Ciolan și Alexandru Zirra.

Activitatea sa de instrumentist profesionist începe înainte de terminarea studiilor superioare, cântând ca trompetist în orchestre de cinematograf, teatru sau local, dar și alături de profesorii lui, în orchestra Conservatorului și la Filarmonica „George Enescu” din Iași. Ca dirijor, organizează concerte studențești cu Asociațiile „Mihai Eminescu” și „Ciprian Porumbescu”, precum și cu corul și orchestra Conservatorului. Între 1928 (decembrie) și 1933 (iunie) activează în funcția de corist și subdirijor al corului Bisericii „Sf. Spiridon” din Iași, condus de maestrul Antonin Ciolan.

Odată Conservatorul absolvit, profesorul său, Darim, îl propune ca trompeta II, alături de el, în Filarmonică. O împrejurare fericită intervine în viața lui în momentul în care directorul Teatrului de Revistă „Cărăbuș” din București, Constantin Tănase, îl aude cântând trompeta I solo, în *Tablourile dint-o expoziție* de Musorgski-Ravel. Cucerit de talentul tânărului muzician, îi oferă postul de prim-trompetist la teatrul său, unde va activa timp de 3 ani (1933-1936).

În anul 1936, Dinu Niculescu va părăsi Bucureștiul, pentru a se stabili definitiv în Brașov, unde va fi numit profesor titular la Catedra de Muzică a Liceului „Meșotă”, în urma examenului de capacitate pentru profesorii de curs secundar, la specialitatea muzică vocală, examen la care reușește al doilea pe țară.

În orașul de la poalele Tâmppei, distinsul muzician va desfășura, chiar de la început, o activitate foarte bogată. Astfel, în afară de obligațiile catedrei, organizează, între anii 1936 și 1939, cu elevii școlii, o orchestră și un ansamblu de muzică de cameră, prezentate cu succes în public. În diferite ocazii, i se încredințează conducerea corului mixt al tuturor școlilor din Brașov. Între anii 1939 și 1944, deși aproape permanent este concentrat și mobilizat, își face timp pentru a începe unele activități care abia mai târziu vor da roade. Astfel, în noiembrie 1941, înființează corul Uzinelor „Steagul Roșu” din Brașov; în decembrie 1941, pornește acțiunea pentru înființarea Filarmonicii „Gh. Dima”; în iunie 1943, preia conducerea corului bisericii „Sf. Adormire”.

În ceea ce privește familia sa, în această perioadă, se nasc cei doi copii – Lavinia (1939) și Aurel (1942). Soția sa, Aura, profesor de fizică și chimie, moare după nașterea celui de-al doilea copil.

Lui Dinu Niculescu îi revine meritul, după cel de-al Doilea Război Mondial, de a reînvia întreaga viață muzicală a Brașovului, lăsând o amprentă de neșters asupra tuturor instituțiilor muzicale prin care a trecut.

În primul rând, lui i se datorează reînființarea Filarmonicii brașovene. Continuând tradiția înaintașilor (Anton Brandner, Max Krause, Paul Richter, Victor Bickerich), el atrage câțiva adepți entuziaști, astfel încât, la 2 februarie 1945, în sala de lectură a Bibliotecii „Astra”, se semnează actul de constituire a *Filarmonicii Române*.

La 15 iunie 1945, a avut loc primul concert, cu o orchestră de coarde, la Sala „Reduta”, având în program: Francesco Manfredini – *Sinfonia X*, J. S. Bach – *Sarabanda, Andante* și *Bourée* (prelucrate pentru orchestră de coarde de S. Bachrich), E. Grieg – *Melodii norvegiene*, J. Sibelius – *Suita Rakastava* și P. Ceaikovski – *Serenada*. Nu putem trece cu vederea faptul că această orchestră era formată, în cea mai mare parte, din amatori, pe care, cu o răbdare demnă de admirație, Dinu Niculescu i-a transformat în profesioniști (printre ei, se afla și violonista Ana White, la vremea aceea căsătorită cu un englez, cea care avea să devină mai târziu cea de-a doua soție a sa; din lipsă de instrumentiști, ea a trecut după un timp la violă).

Treptat, orchestrei de cameră i se adaugă suflători, devenind, la al cincilea concert, orchestră simfonică mică. La 18 decembrie 1946, se execută prima dată o simfonie de Beethoven (*a V-a*), în același an orchestra primind numele de „Asociația Filarmonică Gh. Dima”. La 27 februarie 1947, i se acordă personalitate juridică, Dinu Niculescu fiind confirmat ca director și dirijor permanent, la 1 iulie 1947. Începând cu 1 ianuarie 1948, orchestra primește subvenție permanentă de la stat. În calitate de conducător muzical și apoi de director permanent (1947-1949), Dinu Niculescu elaborează și conduce întregul plan de activitate artistică și dezvoltare tehnică a orchestrei, dirijând exclusiv toate concertele (începând cu primul, din iunie 1945), până în anul 1947, luna noiembrie, când începe colaborarea cu dirijori străini.

O nouă etapă se deschide în fața Filarmonicii, odată ce devine Orchestră de Stat. Își dau concursul, ca soliști, membrii fruntași ai orchestrei (Emil Weinberger, Edda Togănel), ca și soliști din afara orchestrei (Ilona Weiss, Emanoil Bernfeld). Încep să fie cooptați instrumentiști-soliști ai Filarmonicii din București (Nistor Stavăr, Pavel Tornea, Ionel Dumitru). Sunt programați soliști din țară (Ion Voicu, Radu Aldulescu, Mihai Constantinescu) și dirijori (Mircea Bârsan, Constantin Silvestri, Antonin Ciolan, George Georgescu). Iată ce notează, în *Cartea de Aur* a Filarmonicii, George Georgescu, după concertul din 6 mai 1949: „*Muzicalitate, elan, dorință vădită de a înfăptui lucru frumos și o disciplină deosebită, iată un mănunchi de calități ale orchestrei simfonice «Gh. Dima» din Brașov, care face cinste membrilor ei și mult apreciatului educator, Dl. Profesor Dinu Niculescu. Mulțumiri și recunoștință*”.

Maestrul Dinu Niculescu se exprimă astfel în caietul-program „A V-a aniversare” (1949-1954): „*Cu adâncă emoție mă gândesc la perioada anilor 1949-1951, când Filarmonica devenise un adevărat șantier, când nici un efort n-a fost precupețit, nici un sacrificiu n-a fost ocolit și nici un mijloc n-a fost neglijat, în acțiunea pentru obținerea unei calități sporite în prezentarea concertelor; astfel, se organizează schimburi de experiență, se practică muzica de cameră și se organizează concerte interne, se țin repetiții cu grupele instrumentale, sub conducerea șefilor de partide. În cadrul repetițiilor de orchestră, se dau ample lămuriri cu privire la compozitori și opera executată, din punct de vedere istoric, al formei, al conținutului și al problemelor speciale de orchestrație. Pentru piesele mai puțin executate, se organizează audiții pe discuri. După fiecare concert, se face o amplă analiză a repetițiilor și a concertului, în scopul eliminării tuturor deficiențelor și al îmbunătățirii metodelor de muncă. De asemenea, merită să fie evidențiată activitatea coordonatoare și solistică a concert-maestrului orchestrei, Dumitru Teodoru, care, prin aportul său de înaltă valoare artistică, ridică la nivel superior execuția întregului ansamblu*”.

În afară de Dumitru Teodoru, venit de la Orchestra Radio din București, unde fusese concert-maestru, Dinu Niculescu se putea baza pe câțiva instrumentiști foarte valoroși: flautistul

Eugen Vieru, oboistul Anselm Honigberger, fagotistul Mihai Marinescu, clarinetistul Teodor Ciubotaru, trompetistul Ion Cârjan, cornistul Ilie Caloianu.

Mai presus de toate, cel cărui îi revine întregul merit pentru „construirea” acestei orchestre, a fost Dinu Niculescu. El i-a modelat pe instrumentiști, lucrând pe grupe de instrumente și pe partide, el punea arcușuri, el îi învăța diferite atacuri și dubla staccatură pe suflători, el era profesorul și maestrul lor.

În primul rând, avea o selecție de auz formidabilă; în al doilea rând, fusese înzestrat cu „o mână de aur”: gesturile lui erau precise, plastice și energice, de o fantastică limpezime și expresivitate, mergând direct la țintă. Nu în ultimul rând, dădea dovadă de o seriozitate proverbială, îmbinată cu o capacitate de muncă ieșită din comun. Nu se prezenta în fața orchestrei decât în momentul în care cunoștea perfect lucrarea.

Fiind atât de exigent cu sine, impunea și celor din jurul său disciplină și seriozitate. Nu admitea lucrul făcut de mântuială, ceea ce i-a adus multe neplăceri din partea celor leneși sau a celor ce nu se puteau ridica la nivelul idealului său.

De o inteligență deosebită, cu un temperament vulcanic, emana din el un magnetism care domina orchestra și captiva publicul. Ardea în interior ca o flacără, trăia fiecare simfonie ca pe o dramă existențială, la care participa cu toată ființa. Vibra mai cu seamă la momentele tensionate, pe care le reda cu mare forță. Ca unul ce studiasse filosofia, era frământat de probleme profunde și preocupat de filosofia artei. Pornea totdeauna de la o concepție interpretativă, pe care încerca s-o facă inteligibilă orchestrei. Se afla cu fiecare autor în epoca respectivă, demonstrând o elevată viziune stilistică. Poseda o bibliotecă valoroasă și o discotecă cu două sau trei variante, pentru fiecare din marile lucrări orchestrale.

Sub aceste auspicii, Filarmonica avea să devină, în scurt timp, o orchestră de prim rang. După concertul din 23 ianuarie 1952, Theodor Rogalski scrie următoarele în *Cartea de Aur*: „*Filarmonica brașoveană este în mare progres și, necontestat, cea mai bună orchestră din provincie. Întreg concertul a fost foarte bine executat, coardele au avut atac ferm și strălucire, suflătorii au frazdat frumos și cu simțire. Mulțumesc tuturor pentru concursul dat și le urez mari succese în muncă, alături de valorosul lor conducător, Dinu Niculescu*”.

Pe nesimțite, Filarmonica din Brașov a abordat opere tot mai pretențioase, ajungând la un vast repertoriu. În cei 17 ani în care s-a aflat sub magica baghetă a lui Dinu Niculescu au fost interpretate operele cele mai reprezentative ale repertoriului simfonic: simfonii de Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Schumann, Mendelssohn-Bartholdy, Brahms, Ceaikovski, Dvorak, Berlioz, Franck, Skriabin, Hacıaturian, Șostakovici, dar și poeme simfonice, ca *Preludiile* de Liszt, *Don Juan* de Richard Strauss sau *Uvertura Tannhäuser* de Wagner.

Se cuvine să subliniem faptul că Dinu Niculescu a fost invitat de Constantin Silvestri să dirijeze Filarmonica din București. Între anii 1950 și 1960, a fost invitat de 16 ori la Ateneul Român, unde a dirijat, cu mare succes, de 10 ori Filarmonica „George Enescu”, de 2 ori Orchestra Radio și de 4 ori Filarmonica „Gh. Dima”. A avut soliști pe: Alexandru Demetriad, Irina Lăzărescu, Gheorghe Halmoș, Gaby Grubea, Vladimir Orlov, Vasile Jianu, Virgil Pop, Mihai Constantinescu, Nicolae Drăgoi, Iakov Zak. Despre aceste concerte, au apărut cronici elogioase, scrise de J.-V. Pandelescu, Ion Dumitrescu, Edgar Elian. Concertul din 22 ianuarie 1959, de la Ateneu, cu Orchestra Radio, i-a inspirat lui George Bălan un frumos articol, publicat în „Gazeta Literară” nr. 5 din 29 ianuarie 1959, intitulat *O interpretare demnă de Șostakovici*. Ultimele rânduri ale articolului, scrise după audierea *Simfoniei a XI-a*, sună astfel: „*Veniseam la concert purtând încă proaspătă imaginea interpretării de neuitat a lui Stokovski. Mă temeam să nu alterez această imagine. Teama s-a dovedit însă neîntemeiată. Departe de mine gândul de-a face o comparație între cei doi dirijori. Dar că Dinu*

Niculescu este un eminent conducător de orchestră, un autentic și serios artist, care stă în primul rând, ce urmează lui Georgescu și Silvestri – aceasta trebuie spus răspicat. Dorim să-l avem cât mai des în mijlocul nostru, în București, unde nevoia unor asemenea forțe calitative se simte destul de acut”.

Un capitol special în activitatea artistică a marelui artist îl reprezintă contribuția sa la cunoașterea muzicii românești. Mulți compozitori români au beneficiat de măiestria lui: Gh. Dima, Iacob Mureșianu, George Enescu, Sabin Drăgoi, Ion Hartulary-Darclée, Paul Constantinescu, Ion și Gheorghe Dumitrescu, Constantin Silvestri, Mihail Andricu, Alfred Mendelsohn, Ludovic Feldman, Anatol Vieru, Achim Stoia, Sergiu Natra, Marțian Negrea, Zeno Vancea, Nicolae Buicliu, Alfred Alessandrescu ș.a.

În articolul *Filarmonica de Stat «Gh. Dima» din Orașul Stalin* (astfel se chema Brașovul în anii stalinismului) din Revista „Muzica” nr. 4 din 1953, Ion Dumitrescu scrie, printre altele: „Îndrăgostit de creația românească, dirijorul Dinu Niculescu n-a lăsat să-i treacă nici un concert, fie în orașul său, fie în celelalte centre din țară, unde a fost chemat, fără să dirijeze măcar o operă românească, pentru a cărei execuție strălucită n-a precupețit nici o osteneală. Această frumoasă atitudine față de cultura românească îi face cinste lui Dinu Niculescu”.

Cu o profundă admirație și recunoștință, au adus mărturii despre el compozitorii Aurel Stroe, Theodor Grigoriu și Doru Popovici, cărora le-am solicitat amintiri despre artistul brașovean.

Ca acompaniator, Dinu Niculescu a fost neîntrecut. Toți marii soliști ai României s-au perindat pe la Brașov, unii dintre ei dorind să facă o repetiție generală cu un Maestru, înainte de un concert important în străinătate: Ion Voicu (de 12 ori), Radu Aldulescu (de 9 ori), Silvia Șerbescu și Valentin Gheorghiu (de 6 ori), Vasile Jianu (de 3 ori) și lista ar putea continua. De peste hotare, au cântat sub bagheta sa soliști ca: Tatiana Nikolaeva, Barbara Hesse-Bukovska, Iakov Zak. Toți aceștia au notat gândurile lor în *Cartea de Aur* a Filarmonicii, având cuvinte pline de căldură și admirație față de orchestră și, în primul rând, față de Dinu Niculescu.

Nume mari ale artei dirijorale, ca: George Georgescu, Constantin Silvestri, Teodor Rogalski, Alfred Alessandrescu, Constantin Bobescu, Emanuel Elenescu, Antonin Ciolan, Carlo Zecchi, l-au admirat și respectat în mod cu totul deosebit pe Dinu Niculescu.

Un alt capitol important al activității lui Dinu Niculescu îl reprezintă turneele, pe care le-a întreprins cu Filarmonica „Gh. Dima” sau singur, prin toată țara. Câteva exemple: de 15 ori la București, la Ateneu, de 13 ori la Cluj, de 8 ori la Mediaș și Tg. Mureș, de 7 ori la Sighișoara și Timișoara, de 5 ori la Iași, Arad și Constanța, și lista continuă. Este necesar să menționăm faptul că aceste concerte se bucurau de un succes imens: ovațiile și chemările la scenă nu se mai sfârșeau, iar bisurile erau ceva obișnuit, ajungându-se și la 6 bisuri la un concert!

După concertul de la Arad, din 10 mai 1958, József Nagyhalmágyi scrie un minunat articol, în ziarul maghiar „Vörös Lobogó”, intitulat *A strălucit în mii de culori Simfonia «Din Lumea Nouă» de Dvorak*, din care redăm câteva rânduri: „*Arta dirijorală a lui Dinu Niculescu a coplesit cu putere sugestivă. Elanul dirijorului a străbătut orchestra ca un suflu magic, inspirația lui a cuprins totul și, în acest extaz comun, muzicienii și publicul, au fost părtași la actul creației ... Această realizare excepțională a fost răsplătită cu o nemaiîntâlnită însuflețire, ovații și aplauze, ce nu se mai sfârșeau*” (partea a III-a a Simfoniei a trebuit să se repete).

Din păcate, doar trei țări – și acelea comuniste – au avut șansa de a-l cunoaște pe marele nostru dirijor: Bulgaria, Polonia și Cehoslovacia. Succesele au fost și acolo deosebite. La 18 și 20 noiembrie 1960, la Ruse, au avut loc două concerte de muzică românească absolut memorabile: Ludovic Feldman – *Suita simfonică nr. 2*, Paul Constantinescu – *Concertul pentru pian și orchestră nr. 1* (solist Valentin Gheorghiu) și George Enescu – *Simfonia I*.

Din cele 639 de concerte dirijate de Dinu Niculescu, 376 au fost simfonice, iar restul educative și populare. La inițiativa lui, s-au organizat primele concerte educative din țară, numite și concerte-lecții, încă din 1946. Ele erau destinate elevilor și studenților. În ceea ce privește concertele populare, ele constau în deplasarea orchestrei în fabrici, uzine, șantiere, ateliere, cămine culturale, licee, cluburi muncitorești, sindicate.

O altă instituție care a atins un înalt nivel, datorită lui Dinu Niculescu, a fost Teatrul Muzical din Brașov. Începuturile acestei instituții aproape se confundă cu mare parte din activitatea dirijorală a lui Dinu Niculescu. A dirijat cu mare succes operele: *Cio-Cio-San* și *Boema* de Giacomo Puccini, *Bărbierul din Sevilla* de Gioacchino Rossini, *Traviata* și *Rigoletto* de Giuseppe Verdi; operetele *Liliacul* de Johann Strauss, *Crai Nou* de Ciprian Porumbescu, *La șezătoare* de Tiberiu Brediceanu, *Boccaccio* de Franz von Suppé, *Ana Lugojana* de Filaret Barbu; baletul *Fântâna din Baccisarai* de Boris Asafiev.

Un loc aparte îl ocupă în viața Maestrului opera *Trandafirii Doftanei* de Norbert Petri, pe un libret de Daniel Drăgan, din mai multe motive. Întâi de toate, trebuie să reliefăm contribuția lui Dinu Niculescu la orchestrarea operei. Apoi, în această operă, și-a făcut debutul Ludovic Spiess. Nu în ultimul rând, această lucrare a constituit cântecul de lebedă al artistului, care a dirijat-o cu un imens succes, la Brașov și la București, dar și cu ultimele puteri ...

Există încă două domenii în care Dinu Niculescu a excelat. Primul îl reprezintă activitatea sa didactică, la Liceul „Meșotă”, la Conservatorul Muncitoresc, la Școala Medie de Muzică și la Școala Populară de Artă din Brașov. În primii ani, îl aflăm la Catedra de Teorie și Solfegii, pentru ca, mai târziu, să fie profesor la Catedra de Orchestră (Școala Medie de Muzică – 1950-1963) și la cea de Dirijat Coral (Școala Populară de Artă – 1953-1963).

Cel de-al doilea îl constituie activitatea ca dirijor de cor (iunie 1943-septembrie 1948, a dirijat corul bisericii „Sf. Adormire” din Brașov; noiembrie 1941-februarie 1949, a dirijat corul Uzinelor „Steagul Roșu”). Nu sunt singurele coruri pe care le-a dirijat; de câte ori era nevoie de o mână de maestru, el era cel solicitat.

Activitatea artistică prodigioasă a lui Dinu Niculescu a fost răsplătită cu *Ordinul Muncii cl. a III-a*, în noiembrie 1953, și cu titlul de *Artist emerit*, în 1954. Din păcate, o boală nemiloasă i-a curmat firul vieții la nici 54 de ani, la 12 septembrie 1963, în plină glorie, exact atunci când era chemat să dirijeze la Paris ...

Urmele lăsate în sufletele celor care l-au cunoscut sunt deosebit de puternice. Fie că este vorba de instrumentiști, cântăreți, dirijori, compozitori, foști elevi sau persoane din public, toți, la unison, mi-au povestit despre Dinu Niculescu lucruri minunate, ca despre un artist genial, dăruit în întregime muzicii. Drumul său artistic a fost scurt, dar încărcat de semnificații. Se poate spune că viața lui a echivalat cu o jertfă depusă pe altarul Muzicii, de la primul concert al Filarmonicii și până la ultimul, cu *Simfonia a IX-a* de Beethoven, având ca soliști pe Emilia Petrescu, Martha Kessler, Ion Piso și Marius Rintzler. Acest concert-apoteoză a avut loc la 25 și 26 iunie 1962, și a fost dirijat cu ultimele puteri.

Funeraliile lui Dinu Niculescu au fost impresionante, ca ale unui adevărat „Rege al Muzicii”. Instrumentiștii, îmbrăcați în frac, au cântat *Marșul funebru* din *Eroica* beethoveniană. Cortegiul funebru a fost însoțit de mii de oameni, iubitori ai muzicii, care și-au luat rămas bun de la un mare artist al Brașovului.

Din fericire, moștenirea artistică a lui Dinu Niculescu a trecut în întregime asupra fiului, Aurel Niculescu. Înainte ca el să se nască, Dinu Niculescu a compus o *Monodie pentru violoncel solo* ... În toate domeniile în care a activat, Aurel a fost și este un artist de prima clasă. A început ca violoncelist solist, cântând cu toate Filarmonicile din țară. A continuat ca membru al Cvartetului „Philarmonia”,

timp de 12 ani, cu care a concertat atât în țară, cât și în străinătate (George Nicolescu – vioara I, Dorel Țincu și Igor Turjanschi – vioara a II-a, Gheorghe Jalobeanu – violă).

Ca dirijor, la fel de înzestrat ca tatăl său, a condus toate orchestrele simfonice din țară, până în anul 1992. A fost membru al Trioului Ștefan Gheorghiu (Mihaela Martin) – vioară, Valentin Gheorghiu – pian, precum și al unui Trio de coarde, cu Daniel Podlovschi – vioară și Valeriu Pitulac – violă, până în anul 1997.

Ultima activitate căreia i s-a dedicat a fost și este cea pedagogică – profesor și dirijor al orchestrei studenților și profesor de violoncel la Universitatea de Muzică din București, ca și la Facultatea de Muzică a Universității „Transilvania” din Brașov, unde predă și muzică de cameră.

A făcut parte din juriul Concursului internațional de dirijat „Dinu Nicolescu”. Sperăm că acest concurs va fi din nou organizat, așa cum sperăm că vom reuși să realizăm câteva acțiuni care să readucă în prim plan figura celui ce a fost Dinu Nicolescu.

Le chef d’orchestre Dinu Nicolescu

Résumé

L’illustre chef d’orchestre Dinu Nicolescu était surnommé « Musicus », parce qu’il s’était dévoué entièrement à la musique et parce que, pendant 27 années (1936-1963), il a été le cœur de la musique de Brașov. Ainsi, en outre de l’Orchestre Philharmonique et le Théâtre Musical, nous le trouvons comme maître de chapelle ou chef de chœurs de travailleurs et aussi comme professeur au Lycée « Dr. Ioan Meșotă », au Conservatoire des travailleurs, à l’École de Musique et à l’École des Arts.

Son nom est lié à la constitution de la Philharmonie de Brașov, le 2 février 1945, lui étant celui qui a continué la tradition des chefs d’orchestre Anton Brandner, Max Krause, Paul Richter et Victor Bickerich.

Il faut souligner, dès le début, le fait qu’il a mené un travail titanesque au pupitre de l’orchestre, parce que les instrumentistes étaient soit des amateurs, soit des dilettantes de restaurants. Il les a enseigné tout, depuis les notes et jusqu’aux derniers secrets du texte musical. Son travail comme trompettiste dans l’Orchestre Philharmonique de Iași et dans l’orchestre du Théâtre « Cărbuș » de Bucarest, l’a aidé surtout dans les conseils compétents qu’il pouvait donner aux musiciens qui jouaient des instruments à vent.